

Howard S. BECKER, Sosyal Bilimcilerin Yazma Çilesi (Yazımın Sosyal Organizasyon Kuramı), çeviren: Şerife GENİŞ, Ankara: Heretik Yayıncılık. 2013, ISBN: 9786058600829, 242 sayfa.

Betül KIZILTEPE*

Akademik bir metin yazmak kolay bir süreç olmamakla birlikte, içinde kaygı barındıran ve kimi zaman yazarların uzun süreli sıkıntılar yaşadığı bir dönemi kapsar. Howard S. Becker tarafından yazılan *Sosyal Bilimcilerin Yazma Çilesi* ise bu konuya yoğunlaşan, akademik yazım konusunda yazarın deneyimlerini aktardığı ve bu konuda tavsiyelerde bulunduğu bir kitaptır. Dokuz bölümden oluşan ve 242 sayfa olan kitap, Heretik Yayıncılık tarafından 2013 yılında basılmıştır.

Becker, kitabında sosyal bilimler alanında sıkça karşılaşılan yazma sorununu ele alır. Yazar, sosyal bilimlerde akademik yazımla ilgili problemlerin nasıl çözülebileceğini sorgular ve çoğu sosyal bilimcinin aynı süreçten geçtiğini anlatarak durumu aşmak için neler yapılabileceğine dair öneriler sunar. Kitap 1986 yılında yazılmış olmasına rağmen konusu bugün de canlılığını korumaktadır. Kitapta yer alan bölümlerin başlıkları ise şu şekildedir: “Lisansüstü Öğrenciler İçin Temel İngilizce”, “Persona ve Otorite”, “Tek Doğru Yol”, “Kulağına Göre Düzeltme”, “Bir Profesyonel Gibi Yazmayı Öğrenmek”, “Risk”, “Yaptığımız İş Görücüye Çıkarılmak”, “Literatür Karşısında Dehşete Düşmek” ve “Bilgisayarla Yazmak”.

Türkçe baskısına özel yazılmış önsözün de bulunduğu takdim bölümünde Becker, kitabın nasıl ortaya çıktığından, neye hizmet ettiğinden ve

neden hâlâ güncelliğini koruduğundan bahseder. Kendi deneyimlerinin yanı sıra meslektaşlarının ve öğrencilerinin de deneyimlerini içeren kitap ile herkesin yazma sıkıntısı çekebileceğini, bu sıkıntıyı çektiğimiz için kendimizi suçlamamız gerektiğini ve çevrenin bize dayattığı sorunlarla baş etmemiz gerektiğini vurgular.

Becker, ilk bölüm olan “Lisansüstü Öğrenciler İçin Temel İngilizce” kısmında lisansüstü öğrencilerine yazma üzerine vermiş olduğu seminerden, bu sırada öğrencilerinin yaşamış olduğu sıkıntılardan ve kendi yazma kuramından bahseder. Seminer dersinde bireylerin yazma alışkanlıkları üzerine hangi ritüellere sahip olduklarını konu alır. Yazar, bölüm boyunca ikinci sayfadan başlamak, belirli saatlerde yazmak, tüm kitap ve notları masaya yığmadan yazmaya başlamamak gibi öğrencilerinin aktardığı farklı bireysel ritüellerden örnekler verir. Ders boyunca öğrencilerinin anlamsız işgalcileri yoğunlukla kullandığını gören Becker, yalın bir şekilde ifade edilmeyen uzun cümleler yerine dolaysız ve duru bir anlatımın benimsenmesi gerektiğine vurgu yapar. Bu bağlamda edilgen cümlelerden, gereksiz nitelemelerden, soyut adların kullanımından, tekrar-sız yazımdan kaçınılması gerektiğini belirtir. Becker’ın dersinde değindiği bir diğer konu da taslağın akademik yazımdaki önemidir. Yazarın yazma

* Balıkesir Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Sosyoloji Bölümü Araştırma Görevlisi, betulkiziltepe@balikesir.edu.tr

kuramına göre taslak, düşünceleri serbest bırakmayı sağladığı için yazmayı kolaylaştırır. Yazarken hangi fikri ne zaman öne sürmeli, ifade ederken hangi sözcükleri hangi sırada kullanmalı, anlatımı daha açık bir hale getirmek için hangi örneklere yer vermeli gibi seçimler sonucu değiştirecek niteliktedir. Öte yandan, tüm bunları yapabilmek ve ilk kelimeyi yazabilmek için her şeyin tam olarak oturmuş olması gerekmez, zira yazarın kuramına göre bazen yazmaya başladıktan sonra da fikirler oturmaya başlar.

Yazar, kitabın ikinci bölümü olan “Persona ve Otorite” kısmında sosyal bilimlerde hâkim olan yazım tarzına ve otoritelere yer verir. Becker’a göre, sosyal bilimlerde oluşan otoriteler öğrencilerin yazım tarzlarını etkiler. Bu yüzden süslü kelimeler kullanmanın yazıyı daha havalı hale getirdiği inancı yaygındır. Yazara göre, genç akademisyenler ya da akademisyen olma yolunda ilerleyenler yazarken belli bir personayı benimserler ve ona göre yazarlar. Nitekim “gösterişli dili, yaygın olanlar yerine zor anlaşılabilir kelimeleri ve ince ayrımlar yapan karmaşık cümleleri kullanmaya sevk eden şey personadır” (Becker, 2013:61). Becker için her yazar zor anlaşılabilir uzmanlık alanlarını yansıtan personaları kabullenir ve buna göre bir yazım stili oluşturur. Böylece her yazım tarzı, yazarın olmak ya da benzetilmek istediği bir kişinin sesini simgeler.

Becker, “Tek Doğru Yol” başlıklı üçüncü bölümde yazmanın öğrencilerin inandığı gibi tek yoldan ibaret olmadığına değinir. Yazara göre, “yazılan şey yeni bir şey olduğu için tek bir doğru yol yoktur. Ama bir yerlerde platonik ideal vardır. Onu keşfetmek ve kâğıda dökmek ise sizin marifetinize kalmıştır”

(2013:75). Becker, yaygın olarak gözlemlenen yazma zorluğunun kökeninde ise ‘yazmaya nasıl başlamalı’ ve ‘yazıyı ne şekilde organize etmeli’ sorunlarının yattığını dile getirir. Yazarlar eğer yazmaya başlayabilirlerse tüm sorunların çözüleceği gibi bir yanılgıya sahiptirler. Hâlbuki yazmaya başlamadan önce ana çatıyı hazırlamak, nereye doğru gittiğinizi görmeyi ve yazmaya başlamanızı kolaylaştırır. Bu bağlamda, Becker yazının organize olması için girişi en son yazmak, metnin sonuna kadar kaçamak bir üslup kullanmamak, anlatılacak şeyi ilk paragrafa koymak, taslaklara başlarken anlamsız cümleler kurmak ve yazıyı organize etmeye başlarken en kolay bölümden başlamak gibi ipuçlarına yer verir.

Dördüncü bölüm olan “Kulağına Göre Düzeltme” kısmında ise yazar akademik metindeki düzeltmelerden bahseder. Düzeltme için belirli kuralların olmadığını söyleyen Becker, düzeltmenin kulağı dinleyerek yapılması gerektiğini belirtir. Yazarın yazma kuramına göre; kötü akademik yazımın ilacı mesleki alan dışı okumalar yapmakta gizlidir. Bunu yaparken de iyi örneklerin seçilmiş olması önemlidir. Öte yandan, Becker bölümde sosyal bilimcilerin yazmayı hep ihmal ettiklerinden yakını. Sosyal bilimcilerin çoğu, yazma sorunlarını göz ardı eder ve onun yerine istatistiğe, yöntem ve kurama daha fazla odaklanır. Hâlbuki yazar için yazım tarzı bunlardan önce gelmesi gereken bir konudur; çünkü yazma işi her bir kelimenin üzerinde özenle düşünmeyi ve yazım tarzının göze ve kulağına güzel gelmesini gerektiren bir iştir. Becker, bu konuyla ilişkili olarak okuyucularına önerilerde bulunur. Bunlar sırasıyla edilgen cümleden kaçınmayı, daha az kelime kullanmayı,

gereksiz kelimeleri atmayı, tekrardan kaçınmayı, içeriğe ve söz dizimine dikkat etmeyi, soyut kelimelerin aksine somut kelimelere yer vermeyi ve metaforlara dikkat etmeyi (basmakalıp ve mecazi ifadelerden kaçınmayı) içerir.

Yazar, “Bir Profesyonel Gibi Yazmayı Öğrenmek” başlıklı beşinci bölümde deneyimleri ile yeniden yazmayı nasıl takıntı haline getirdiğinden bahseder. Öğrencilik hayatında aldığı tashih ve yeniden yazma tekniklerine odaklanan yazım dersini ele alır; çünkü bu ders onun yazma yeteneğini geliştirmiştir. Becker’a göre yazma, araştırmanın nasıl yapılması gerektiği kadar ilgi görmesi gereken bir konudur. Nitelikli bir profesyonel gibi yazmak, iyi bir iç organizasyonu ve nitelikli bir yazım tarzını gerektirir. Yazar, bölümde kendisine verilen görev ve edindiği tecrübeler ile mantıksal olarak birbirini izlemesi gereken konuların ne olduğunu, okuyucunun anlaması için hangi iddiaları öne sürmesi gerektiğini, hangi noktaların kafa karışıklığına neden olduğunu ve hangi savların sapılmaması gereken çıkmaz sokaklar olduğunu (2013: 135) öğrendiğini belirtir. Buna ek olarak, yazara göre bir profesyonel gibi yazmak, yazılan bir yazının üzerinde devamlı değişiklik yapmayı gerektirir. Böylece fazla kelimeler azalır, muğlaklıklar yok olur, yüzeysel bir şekilde değinilen fikirler gelişir ve deneyim kazandıkça uzun ve karmaşık cümlelerden kurtulmak kolaylaşır.

Becker, “*Risk*” adlı altıncı bölümde Florida Üniversitesinde görev yapan Pamela Richards’ın mektubuna yer verir. Yazma konusunda sıkıntı çeken birinin mektubuna yer vererek aynı probleme sahip insanlara yol göstereceğini düşünen Becker, mektubu hiç değiştirmeden bölüme aktarmıştır. Mektupta

meslektaşlarına güvenme korkusuna değinen Richards, yazdıklarını paylaşmanın risk olduğunu düşünmektedir. Richards, yazdıklarını öncelikli olarak güvenebileceği insanlarla paylaşabildiğini ve sadece bu kişilerin kendisine vereceği geri bildirimlerle yeni taslaklar yaratabildiğini ileri sürer. Diğer taraftan, Richards’a göre ne kadar çok yazılırsa yazmak o kadar kolaylaşır; çünkü yazmanın sürekliliği size işin riskli olmadığını gösterir.

Kitabın yedinci bölümü olan “Yaptığınız İş Görücüye Çıkarmak” kısmında yazılan metinlerin üçüncü kişilerle paylaşılması konu edilmiştir. Becker, yazarların yazdıklarını görücüye çıkarmadan önce belirli aşamalardan geçtiklerini belirtir: güvendikleri arkadaş ve meslektaşlarına göstererek yorum ve tavsiyelerini almak, sonrasında hocalara ve daha büyük okuyucu kitlesine sahip yaynevlerine göstermek. Yazar bölümde “akademi dünyasının birbirinin karşısı olan ‘bir an önce bitir’ ve ‘ihtiyacın olduğu kadar zamanın var’ tavsiyelerinin şekillendirdiği derin bir ikilem arasında” (2013: 170) gidip geldiğinden bahseder. Yazım tarzına yoğunlaşan yazarlar, yazdıklarını nasıl iyi hale getirebileceklerini uzun süre düşünürler. Hâlbuki ister kısa ister uzun sürede yazılsın, yazarlardan beklenen şey “fikirleri başkalarının anlayabileceği rasyonel bir düzene koymaktır. Fikirlerimizi bir kuram ya da hikâyeye dönüştürmeli, açıklamak istediğimiz etkilere yol açan sebep ve koşulları tarif etmeli, bunu da mantıksal ve olgusal doğruluğu olan bir sırayla yapmalıyız” (Becker, 2013: 174).

Becker, “Literatür Karşısında Dehşete Düşmek” başlıklı sekizinci bölümde akademik bir metinde literatürün nasıl kullanılması gerektiği üzeri-

ne yoğunlaşır. Yazara göre öğrenciler, okuyucunun ilgisini çekebilecek literatür parçalarıyla çalışmalarını ilişkilendirmeyi, vardıkları sonuçları kabul görmüş kuramlar bağlamında sunmayı öğrenmelidirler. Ayrıca Becker, öğrencilerin literatürde kendi problemlerinin benzerleriyle karşılaştıklarında oluşan paniği de ele alır. Hâlbuki bu durum zannedilenin aksidir. Başkalarının sizin de üzerinde çalıştığınız soruları daha önce çalışmış olması ve sizin ihtiyacınız olan bazı parçaları üretmiş olması sizin yararınıza; çünkü bundan sonra yapmanız gereken tek şey parçaları çalışmanızda gereken yerlere ilişktirmektir. Fakat bunu gerçekleştirebilmek için literatürün işinize yarayacak parçalarından haberdar olmanız gerekir. Nitekim sadece bu şekilde literatürü kullanmanın en iyi ve faydalı yoluna sahip olabilirsiniz. “Literatürün kötü yanı ise ona gereğinden fazla takılırsanız öne sürmek istediğiniz savı bozma ihtimalidir” (Becker, 2013:189). Bu bağlamda, Becker’a göre literatür konusunda yapılacak şey “egemen ideolojiyi ayırt etmek, onun ideolojik bileşenlerini bulmak ve soruna daha tarafsız bir bilimsel yaklaşım şekli geliştirmeye çalışmaktır” (2013:192).

Dokuzuncu bölüm olan “Bilgisayarla Yazmak” kısmında ise bilgisayar kullanımı ile kolaylaşan akademik yazım konu edilmiştir. Daha önce elle ve daktilo ile yazılarını yazdığını dile getiren yazar, bilgisayar ile yazmanın daha az zahmetli ve pratik olduğunu belirtir, zira bilgisayar ile yapılan yazı işlemleri yazarların işlerini kolaylaştırırken zamandan tasarruf etmelerini de sağlamaktadır. Bilgisayar ile yazmak aldığımız notlara daha kolay ulaşmayı, kâğıdın fiziksel sınırlarının ötesine geçmeyi, çeşitli programlarla basit bir

şekilde ana hat oluşturmayı, konu başlıkları ile metin arasında gidip gelmeyi, zahmetsizce eklemeyi, taşımayı, geliştirmeyi ve kaynakçaya kolayca ulaşmayı sağlar.

Sonuç olarak, Becker’a göre yazarların karşılaştıkları yazım sorunları kişisel yetersizlikten kaynaklanmamakta; sorun, akademik hayatın örgütlenme biçiminden ortaya çıkmaktadır. Yazar, bu durumu kanıtlamak için kendi deneyimleri de dâhil olmak üzere çeşitli örnekler verir. Özellikle kendi hayatı üzerinden verdiği örnekler kitabın değerini ortaya koymaktadır. Becker, kitapta çoğu hocanın aksine kendi yazma sorunlarını aktarmıştır. Verdiği derslerden ve deneyimlerinden yola çıkarak yazma sorununun herkesin başına gelebilecek bir sıkıntı olduğuna değinir. Böylelikle yazar, okuyucuya yazma sıkıntısında yalnız olmadığını gösterip verdiği tavsiyelerle onları cesaretlendirir. Diğer taraftan, yazar verdiği tavsiyelerle yazma sorununun tamamen sona ereceğinin sözünü vermeyerek okuyucularına karşı dürüst davranmıştır. Ona göre “bu kitabı okumak, yazmaya dair bütün sorunlarınızı çözmeyecektir. Hatta belki de hiçbirini çözmeyecektir. Sizden başka hiç kimse ya da hiçbir şey –hiçbir kitap- hiçbir yazar ya da hiçbir uzman- sizin sorunlarınızı çözemez. Bunlar sizin sorunlarınız. Bu sorunlardan siz kurtulmak zorundasınız.” (2013:221). Becker’ın *Sosyal Bilimcilerin Yazma Çilesi* adlı kitabı başta lisansüstü öğrencileri olmak üzere tüm akademik metin yazarlar için umut veren bir rehber niteliğindedir.